

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Załącznik nr 14

do Regulaminu konkursu nr RPMP.08.04.02-IP.02-12-005/18

DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Styczeń 2018

Aktualna sytuacja na małopolskim rynku pracy

Rok 2017 to kolejny rok poprawy kondycji gospodarki kraju, czego odzwierciedleniem był m.in. poziom wzrostu PKB, który w III kwartale 2017 wyniósł 4,9% w porównaniu do tego samego okresu sprzed roku. Wzrost PKB w III kwartale 2017 r. w stosunku do II kwartału 2017, wyniósł 1,2%. Dynamika PKB liczona corocznie była największa od sześciu lat, tj. od IV kwartału 2011 r, kiedy wzrost osiągnął 5,3%.¹ Głównym czynnikiem napędzającym wzrost PKB jest konsumpcja prywatna (dynamika wzrostu poszczególnych latach wyniosła 4,8 %) wspierana przez zwiększenie zatrudnienia i płac, bardzo dobre nastroje konsumentów i wypłaty świadczeń. Wpływ konsumpcji na wzrost PKB jest wspierany przez eksport (wzrost wartości towarów sprzedanych za granicę o 7,6% w ciągu roku) oraz inwestycje, których wartość w III kwartale 2017 r. zwiększyła się o 3,3% w porównaniu z III kwartałem 2016 r. Stabilny wzrost gospodarczy sprzyja utrzymaniu dobrej sytuacji finansowej i płynnościowej w sektorze przedsiębiorstw.

Efekty poprawy koniunktury widoczne na ogólnopolskim rynku pracy są odczuwalne także na poziomie województwa małopolskiego. Systematyczny wzrost popytu w gospodarce sprzyja dalszemu wzrostowi popytu na pracę, czego odzwierciedleniem jest zwiększająca się liczba ofert pracy. Wysoki popyt na pracę przekłada się na wzrost zatrudnienia. Od 2011 r. systematycznie zwiększa się liczba pracujących. W województwie małopolskim w III kwartale 2017 r. pracowało 1 428 tys. osób. Relatywnie wysokiej dynamice zatrudnienia towarzyszy wzrost podaży pracy, który jest wynikiem rosnącej aktywności zawodowej, zwłaszcza osób w wieku przedemerytalnym. Liczba Małopolan aktywnych zawodowo w III kwartale 2017 r. wyniosła 1 485 tys., a współczynnik aktywności zawodowej w tym okresie osiągnął 56% i był wyższy o 0,3 p. proc. W porównaniu do roku poprzedniego. Zwiększył się też wskaźnik zatrudnienia o 1,4 p. proc. w ciągu roku, do 53,8% w III kwartale 2017 r.² Do wejścia na rynek pracy i pozostania na nim zachęca wysoki popyt na pracowników oraz przyśpieszający wzrost wynagrodzeń.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w większości sekcji PKD wzrosło w ciągu roku o 4,0% i w listopadzie 2017 r. wyniosło 485,3 tys. osób. Wzrost zatrudnienia w ujęciu rocznym (od stycznia do listopada) najbardziej widoczny był w administracji i działalności wspierającej (18,3%), informacji i komunikacji (13,1%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (13%). Spadek przeciętnego zatrudnienia w tym okresie odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (o 35,8%), oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,1%). W listopadzie 2017 r. najwięcej Małopolan zatrudnionych było w przemyśle (193,1 tys.), handlu i naprawie pojazdów samochodowych (116,3 tys.) oraz budownictwie (38,2 tys.).³ Mieszkańcy województwa znajdują zatrudnienie w ponad 340 tys. małopolskich przedsiębiorstwach. W końcu 2017 r. w rejestrze REGON było zarejestrowanych 379,3 tys. funkcjonujących podmiotów gospodarczych z czego 344,7 tys. z nich deklarowało prowadzenie działalności. Co roku w województwie ponad 30 tys. nowych podmiotów rozpoczyna działalność gospodarczą. W roku 2017 r. w województwie zarejestrowano 34 tys.,

¹ Dane GUS.

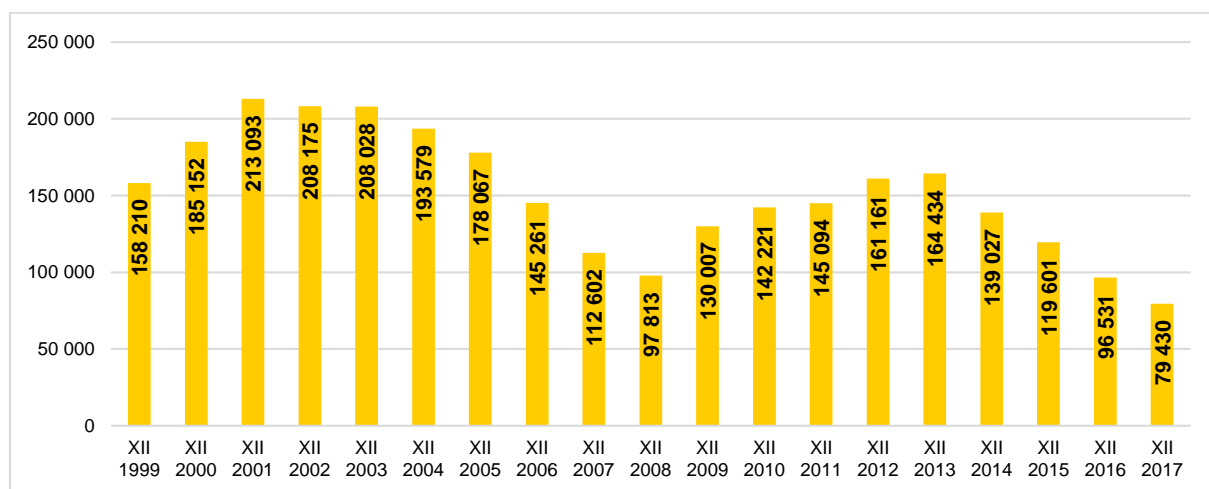
² *Badanie aktywności ekonomicznej ludności w województwie małopolskim w III kwartale 2017 r.* Opracowanie sygnałne, grudzień 2017.

³ *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w listopadzie 2017 r.*

a wyrejestrowano 24,9 tys. firm. W całym roku 2016 utworzonych zostało 68,7 tys. nowych miejsc pracy, a zlikwidowanych zostało 29,6 tys. miejsc, co daje przyrost 39,1 tys. utworzonych miejsc pracy. Dla porównania przyrost utworzonych miejsc pracy w 2015 r. wynosił tylko 25,2 tys., w roku 2014 – 23,7 tys., w 2013 r. – 16,5 tys., a w 2012 r. – 8,2 tys.

Po wzroście bezrobocia w latach 2009-2013, od lutego 2014 r. roku bezrobocie spada, z zachowaniem sezonowych wzrostów. W 2017 r. bezrobocie w woj. małopolskim, jak i w pozostałych województwach kraju, obniżyło się do historycznie niskiego poziomu, na co wskazują zarówno dane BAEL, jak i dane z urzędów pracy. W związku z tym coraz większa liczba pracodawców informuje o problemach ze znalezieniem pracowników. Na koniec grudnia 2017 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 79 430 osób bezrobotnych, czyli o 17 101 osób (co stanowi 17,7%) mniej niż na koniec roku 2016. W listopadzie 2017 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w małopolskich urzędach pracy (78 410 osób) była na najniższym poziomie w historii.

Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy woj. małopolskiego, wg stanu na koniec grudnia, lata 1999-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPIPS-01.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na koniec grudnia 2017 r., ponad 86% stanowiły osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a wśród nich:

- kobiety 44 726 (56% ogółu bezrobotnych)
- zamieszkali na wsi 64 003 (52%)
- bezrobotni w wieku do 30 roku życia 22 683 (29%)
- długotrwale bezrobotni 42 070 (53%)
- bezrobotni w wieku pow. 50 r.ż. 20 854 (26%)
- niepełnosprawni 4 878 (6%)
- osoby deklarujące posiadanie co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia 15 780 (20%)

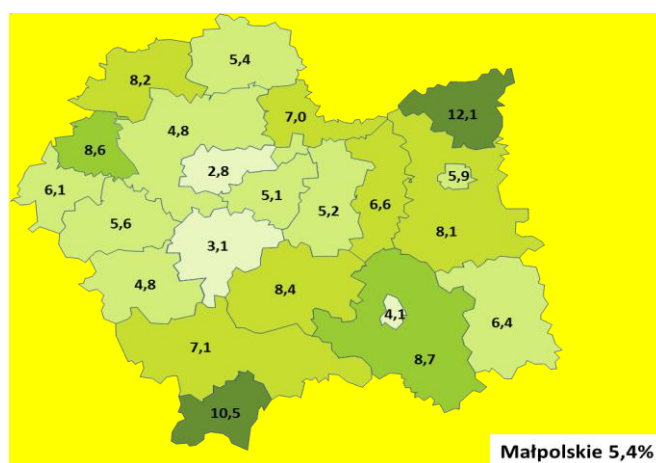
Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie małopolskim jest 1,2 p. proc. niższa niż stopa dla Polski. Na koniec roku wynosiła 5,4% (o 1,3 p. proc. mniej niż w rok wcześniej), co stawia małopolskę na trzecim miejscu w kraju, za województwem wielkopolskim (3,7%) i śląskim (5,2%). Stopa bezrobocia wg BAEL na koniec III kwartału 2017 r. kształtowała się na jeszcze niższym poziomie i wynosiła 3,8%.⁴

Powiatowe rynki pracy w woj. małopolskim są mocno zróżnicowane. Najniższy udział bezrobotnych w ogóle aktywnych zawodowo występuje w Krakowie i wynosi 2,8%. Z kolei w powiecie dąbrowskim udział ten jest ponad czterokrotnie wyższy i wynosi 12,1%. Poza Krakowem stopa bezrobocia niższa lub równa wojewódzkiej występuje w powiatach: bocheńskim, myślenickim, krakowskim, miechowskim, wielickim, suskim oraz w Nowym Sączu. Najwyższa stopa bezrobocia, poza powiatem dąbrowskim występuje w powiatach: tatrzańskim, nowosądeckim i chrzanowskim.

W okresie od końca grudnia 2016 r. do końca grudnia 2017 r., stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszyła się w każdym powiecie, największy spadek stopy bezrobocia miał miejsce w powiatach nowotarskim (o 2,4 p. proc.) i gorlickim oraz w Nowym Sączu (o 2,2 p. proc.). Z kolei najmniejszy spadek odnotowano w powiatach, w których poziom bezrobocia jest stosunkowo niski – wadowickim (o 0,4 p. proc.), suskim (o 0,5 p. proc.), i krakowskim (o 0,7 p. proc.).

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %) w powiatach woj. małopolskiego, stan na 31 grudnia 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴ Bezrobotni według BAEL to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniają jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni, aby znaleźć pracę,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe ją podjąć.

Charakterystyka grup możliwych do objęcia wsparciem w RPO WM

W RPO WM podejmowane są działania (poprzez opracowywane i wdrażanie kompleksowych programów typu outplacement) mające na celu wsparcie:

- pracowników przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy lub osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika⁵
- osób odchodzących z rolnictwa⁶.

Zwolnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁷ oznacza:

- a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach **rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników** lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60 i 962), w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,
- b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,
- c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,
- d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 11 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika;

Zwolnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w tym zwolnienia grupowe

W rejestrach urzędów pracy wyodrębniono kategorię osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Jest to (w rozumieniu przepisów o rynku pracy) szeroka kategoria, obejmująca kilka przypadków rozwiązania bądź wygaśnięcia stosunku pracy. W 2017 roku w małopolskich powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 6 405 bezrobotnych zwolnionych z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, co stanowiło 4,5% wszystkich zarejestrowanych

⁵ Przyczyny nie dotyczące pracownika – są to wszelkie okoliczności, będące przyczyną rozwiązania umowy niezwiązane z osobą pracownika (np. przyczyny ekonomiczne, organizacyjne, upadłość, likwidacja).

⁶ Osoby odchodzące z rolnictwa – osoby podlegające ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2336, z późn. zm.) (KRUS) z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, zamierzające podjąć zatrudnienie lub inną działalność pozarolniczą, objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.) (ZUS).

⁷ (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, tekst ujednolicony) art. 2 ust. 1 pkt 29.

bezrobotnych. W 2016 roku, takich osób było o 1,8 tys. więcej (8 226 osób), a w 2015 roku o 4,5 tys. więcej (10 906 osób). Największy napływ tych osób odnotowano w Krakowie (788 osób), w powiecie nowotarskim (585 osób), krakowskim (541 osób), olkuskim (524 osób) i limanowskim (512 osób). W pozostałych powiatach liczba bezrobotnych zwolnionych z przyczyn zakładu pracy w 2017 r. nie przekroczyła 500 osób. Analizując powyższe dane należy zauważyć, że na terenie miasta Krakowa i w jego otoczeniu funkcjonuje najwięcej podmiotów gospodarczych w Małopolsce. Najmniejszą natomiast skalę zjawiska w województwie odnotowano w powiatach proszowickim (32), miechowskim (40) i dąbrowskim (98), a więc w rejonach o typowo rolniczym charakterze i niewielkiej liczbie zarejestrowanych firm. Te trzy powiaty cechuje również najniższy odsetek osób, które trafiły do rejestrów osób bezrobotnych po zwolnieniu z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie. Z kolei najwyższy udział takich osób wystąpił w powiecie olkuskim (8,5%), nowotarskim (7,1%) i wielickim (6,9%).

Tabela 1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy woj. małopolskiego w 2017 r., które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy

powiaty	napływ bezrobotnych rejestrujących się po zwolnieniu z przyczyn dotyczących zakładu pracy w 2017 r.	udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w 2017 r.
bocheński	121	3,7%
brzeski	257	6,5%
chrzanowski	297	4,5%
dąbrowski	98	2,1%
gorlicki	247	4,3%
Kraków miasto	788	3,7%
limanowski	512	5,8%
miechowski	40	1,9%
myślenicki	235	4,7%
Nowy Sącz miasto	150	3,4%
nowosądecki	326	2,8%
nowotarski	585	7,1%
olkuski	524	8,5%
oświęcimski	365	5,9%
proszowicki	32	1,5%
suski	209	5,3%
tarnowski	310	3,0%
Tarnów miasto	168	3,0%
krakowski	541	6,5%
wadowicki	223	3,6%
wielicki	276	6,9%
tatrzański	101	3,4%
woj. małopolskie	6405	4,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPIPS-01

Część osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładów pracy, zostało zwolnionych w wyniku zwolnień grupowych. Wg ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników⁸ zwolnień grupowych dokonuje pracodawca zatrudniający co najmniej 20 pracowników, jeżeli w okresie nieprzekraczającym 30 dni przeprowadza redukcję zatrudnienia, wypowiadając umowę o pracę lub na mocy porozumienia stron z przyczyn niedotyczących pracowników. Zwolnienia te obejmują:

1. 10 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia mniej niż 100 pracowników,
2. 10% pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 100, jednakże mniej niż 300 pracowników,
3. 30 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 300 lub więcej pracowników⁹

Powyższe liczby obejmują pracowników, z którymi w ramach grupowego zwolnienia następuje rozwiązanie stosunków pracy z inicjatywy pracodawcy na mocy porozumienia stron, jeżeli dotyczy to co najmniej 5 pracowników.

W woj. małopolskim skala zwolnień grupowych w 2017 r. była mniejsza niż rok wcześniej - 38 pracodawców (4 z sektora publicznego i 34 z prywatnego) zgłosiło zamiar przeprowadzenia zwolnień grupowych dotyczących 2 367 osób. Wieloletnie obserwacje rynku pracy pokazują, że liczba zgłoszonych do zwolnienia pracowników w każdym roku jest wyższa niż faktycznie zrealizowane zwolnienia. Jest to wynik odstąpienia niektórych pracodawców od pierwotnych zamierzeń dokonania redukcji zatrudnienia. W roku 2017 r. zrealizowane zwolnienia grupowe objęły o 12% mniej pracowników niż wynikało ze zgłoszeń pracodawców. W ciągu roku zrealizowano zwolnienia w 44 zakładach (5 z sektora publicznego i 39 z prywatnego) obejmujące 2 092 osoby. Zwolnienia grupowe w roku 2016 objęły 6 422 osoby z 66 zakładów (6 z sektora publicznego i 55 z prywatnego), co oznacza spadek liczby osób zwolnionych w ramach tej procedury o 67%.

Zapowiedzi zwolnień w 2017 r. dotyczyły m.in. branż: handel (detaliczny średnio- i wielkopowierzchniowy 1 800 osób, hurtowy 83 osoby), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (131 osób), produkcja metalowych wyrobów gotowych (62 osoby), zakwaterowanie (58 osób), działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (53 osoby).

Natomiast zwolnienia, które zrealizowano w roku 2017, objęły branże: handel (detaliczny – 1334 osoby, hurtowy – 56 osób), produkcja metalowych wyrobów gotowych, produkcja odzieży (po 65 osób), transport lądowy oraz transport rurociągowy (38 osób), działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (26 osób), działalność w zakresie architektury i inżynierii (23 osoby), wytwarzanie produktów przemiatu zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych (19 osób), opieka zdrowotna (17 osób) i finansowa działalność usługowa z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (16 osób).

⁸ Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, (tekst jednolity Dz.U. z 2016r., poz. 1474).

⁹ Art. 1, ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach... op cit.

Charakterystyka rolnictwa w woj. Małopolskim

W woj. małopolskim funkcjonuje prawie 140 tys.¹⁰ gospodarstw rolnych, co stanowi 10% wszystkich gospodarstw rolnych w Polsce. Udział gospodarstw indywidualnych¹¹ w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych jest zbliżony do krajowego i wynosi 99,8% (w kraju 99,7%). W Małopolsce liczba gospodarstw o powierzchni ponad 2 ha wynosi ponad 87 tys., co stanowi 62,4% wszystkich gospodarstw rolnych w województwie. Dla całej Polski udział ten wynosi 79,2%. Charakterystyczną cechą rolnictwa w województwie jest bardzo duże rozdrobnienie agrarne, 82,3% gospodarstw stanowią gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 5 ha. Odsetek gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha i więcej w województwie małopolskim jest najniższy w kraju (0,4%). W odniesieniu do wyników badania struktury gospodarstw rolnych z 2013 r. liczba gospodarstw ogółem zmniejszyła się o ponad 1%. Głównie zmiany polegały na redukcji gospodarstw najmniejszych, o powierzchni 0-1ha i 1-2ha¹². Jednocześnie utrzymuje się wielkość średniej powierzchni ogólnej gospodarstw i nieznacznie wzrasta powierzchnia użytków rolnych przypadających na jedno gospodarstwo. Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego w Małopolsce wynosi 4,0 ha (w Polsce: 10,31 ha), a gospodarstw indywidualnych 3,86 ha (w Polsce 9,45 ha)¹³. W województwie małopolskim w 2016 r. funkcjonowało 1 093 ekologicznych gospodarstw rolnych posiadających certyfikat lub będących w trakcie przestawiania na ekologiczne metody produkcji, co stanowiło 0,8% wszystkich gospodarstw (w Polsce 1,6%).¹⁴

Małopolskie, obok podkarpackiego, jest województwem z najwyższym udziałem gospodarstw wytwarzających produkty rolne wyłącznie na samozaopatrzenie żywieniowe, a jednocześnie z najniższym udziałem gospodarstw produkujących głównie na sprzedaż.

W 2016 r. gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, obok dochodów z działalności rolniczej, uzyskiwały dochody z tytułu:

- pracy najemnej - 55,3% gospodarstw w woj. małopolskim (jest to najwyższy odsetek wśród województw, dla Polski dochody z pracy najemnej występowały w 47,6% ogółu gospodarstw),
- emerytury lub renty 48,1% (również najwyższy odsetek spośród województw, dla Polski - 13,6%),
- działalności pozarolniczej 15,8% (dla Polski 15,2%),
- innych niezarobkowych źródeł utrzymania 14,1% (dla Polski 7,6%).¹⁵

Nieco ponad 1/3 gospodarstw rolnych (35,5%) prowadzonych jest przez osoby posiadające wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy. Wśród osób kierujących gospodarstwami w województwie, najwięcej ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (41,3%) i średnie zawodowe(25,2%). Co dziesiąta osoba ma wykształcenie wyższe, a 17% wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub pozostaje bez wykształcenia. Wśród kierujących gospodarstwami rolnymi w woj. małopolskim 62,6% stanowią mężczyźni. Największy udział mają osoby w grupie wiekowej 40-64 lata (67,2%), a osoby młode, poniżej

¹⁰ Bank Danych Lokalnych, dane za 2016 rok.

¹¹ Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne osoby fizycznej.

¹² *Rolnictwo w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Departament Rolnictwa, Warszawa 2017 r.

¹³ *Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2017.

¹⁴ Bank Danych Lokalnych.

¹⁵ *Charakterystyka...* op. cit.

40. r.ż. stanowią 17,5% kierujących gospodarstwami. Spośród 345 tys. członków rodzin użytkownika pracujących w gospodarstwach indywidualnych w woj. małopolskim ponad połowa (56,5%) to osoby mające 45 lat i więcej, a prawie 1/3 (34,4%) to osoby wieku 25-44 lata.¹⁶

Najnowsze prognozy dotyczące branż i regionu

Z perspektywy działań outplacementowych istotne jest, w których branżach gospodarki następują procesy dekoniunktury czy restrukturyzacji. Potencjalnie branże, w których takie procesy zachodzą, mogą stanowić obszar większej skali zwolnień z przyczyn zakładów pracy, w tym zwolnień grupowych.

W raporcie Barometr ManpowerGroup Perspektyw Zatrudnienia¹⁷, prezentującym plany pracodawców w zakresie zwiększenia lub zmniejszenia liczby pracowników w ciągu następnego kwartału, zastosowano parametr *prognoza netto zatrudnienia* wyrażający w procentach różnicę pomiędzy liczbą pracodawców przewidujących wzrost całkowitego zatrudnienia, a liczbą pracodawców deklarujących spadek całkowitego zatrudnienia w ich oddziale w najbliższym kwartale. Uzyskany wynik przedstawia prognozę netto zatrudnienia. Zastosowany wskaźnik równa się przewadze procentowej pracodawców planujących zwiększyć zatrudnienie (+n%), bądź zmniejszyć zatrudnienie (-n%) nad pozostałymi. Dodatnia jego wartość oznacza przewagę planujących zwiększanie zatrudnienia, natomiast ujemna przewagę planujących zmniejszanie zatrudnienia w danym regionie bądź branży. W pierwszym kwartale 2018 roku przewiduje się wzrost zatrudnienia we wszystkich regionach Polski. Dla regionu Południowego (województwa śląskie i małopolskie) spodziewana jest najkorzystniejsza sytuacja na rynku pracy od ponad siedmiu lat, gdzie deklarowana prognoza netto zatrudnienia kształtuje się na poziomie +17%. Wartość wskaźnika wskazuje, że w momencie badania pracodawców zamierzających zwiększyć zatrudnienie w I kwartale 2018 roku było o 3% więcej od pracodawców przewidujących zmniejszenie zatrudnienia. W odniesieniu do prognozy z ostatniego kwartału 2017 roku pracodawcy deklarują poprawę o 9 punktów procentowych. Poprawę zauważa się również w stosunku do wskaźników z analogicznego okresu roku poprzedniego – aż o 17 punktów procentowych.

W okresie od stycznia do marca 2018 roku prognozuje się zwiększenie zatrudnienia w dziewięciu z dziesięciu badanych sektorów. Najwyższy wzrost zatrudnienia będzie dotyczyć sektora handlu detalicznego i hurtowego (+22%), produkcji przemysłowej (+19%) oraz restauracji/hoteli (+14%). Optymistyczne prognozy dotyczą również sektorów kopalnie/przemysł wydobywczy (+11%) i budownictwa (+10%). Umiarkowany optymizm zauważa się w przypadku instytucji sektora publicznego (+9%). Lekki spadek zatrudnienia może zostać odnotowany w sektorze finanse/ubezpieczenia/nieruchomości/usługi, dla którego pracodawcy deklarują prognozę na poziomie -2%.

Wyniki badania Barometr zawodów 2018 w województwie małopolskim wskazują na wzrost liczby zawodów deficytowych oraz spadek liczby zawodów nadwyżkowych w porównaniu do prognozy

¹⁶ *Charakterystyka...* op. cit.

¹⁷ Barometr ManpowerGroup Perspektyw Zatrudnienia Polska, Raport z badania ManpowerGroup, I kwartał 2018 roku.

ubiegłorocznej. W skali całego województwa małopolskiego wskazuje się 36 zawodów deficytowych i zaledwie 5 nadwyżkowych. Samodzielni księgowi i kierowcy samochodów ciężarowych uważani są za zawody trwale deficytowe (w deficycie od początku realizacji badania). Jednocześnie niemal wszystkie zawody nadwyżkowe pozostają nadwyżkowymi od początku prowadzenia badania w województwie. Wśród zawodów deficytowych znalazły się zawody z branży budowlanej (10 zawodów), związane z produkcją (7 zawodów), związane z branżą transportową (5 zawodów), gastronomiczne (5 zawodów), medyczne (4 zawody), informatyczne (2 zawody) i związane z usługami (2 zawody). W obecnej edycji badania nastąpił wzrost zawodów z branży produkcyjnej. Zróżnicowanie lokalnych rynków pracy wpływa na rozbieżności między liczbą zawodów prognozowanych jako deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe w powiatach województwa małopolskiego. Najwięcej zawodów deficytowych w 2018 roku może wystąpić w powiatach wadowickim (72 zawody), Nowym Sączu (65), krakowskim (64). Najmniejsze deficyty wskazywane są w powiatach dąbrowskim (1), tatrzańskim (8) i gorlickim (10). Zawody nadwyżkowe dominują w powiatach gorlickim (21), Krakowie (20) i nowosądeckim (19). W powiecie myślenickim eksperci nie wskazali ani jednego zawodu nadwyżkowego. Ponadto mało zawodów nadwyżkowych występuje w Nowym Sączu i powiecie nowotarskim (po 2 zawody)¹⁸.

Zapotrzebowanie na zawody jest ściśle powiązane z danymi o wzroście przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w Małopolsce. Przeciętne zatrudnienie wzrosło we wszystkich branżach. Jednak najbardziej dynamicznie dokonało się to w firmach świadczących głównie usługi dla biznesu: w informacji i komunikacji (+21,2%), w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (+11,3%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (+10,1%). Minimalne wzrosty zatrudnienia odnotowano w handlu i naprawie pojazdów (+0,8%), obsłudze rynku nieruchomości oraz w budownictwie (po +0,7%)¹⁹.

Rekrutując pracowników, tylko 1/3 małopolskich pracodawców oczekiwała od kandydatów pełnego przygotowania do wykonywania pracy. Pozostała część była skłonna doszkolić pracowników w różnym zakresie. Z badań wynika, że pracodawcy przykładają większą wagę do doświadczenia (63%) niż do wykształcenia (55%). Wśród trzech najważniejszych kompetencji, jakich poszukiwali u kandydatów, małopolscy pracodawcy wskazali na pierwszym miejscu kompetencje i postawy indywidualne (wśród nich m. in.: odpowiedzialność, dyscyplinę pracy, uczciwość, sumienność, zaangażowanie, kreatywność, organizację czasu pracy, samodzielność, dbałość o szczegóły, punktualność). W drugiej kolejności wyróżniono kompetencje interpersonalne – budowanie i podtrzymywanie kontaktów oraz komunikatywność. Kompetencje typowo zawodowe znalazły się na trzecim miejscu. Taka kolejność wynika z przekonania pracodawców, że kompetencje zawodowe są możliwe do wyuczenia na stanowisku pracy w krótszym czasie niż kompetencje miękkie²⁰.

¹⁸ Barometr zawodów 2018, Raport podsumowujący badanie w Polsce, 2017, <https://barometrzwodow.pl/>.

¹⁹ Ocena sytuacji na rynku pracy województwa małopolskiego w roku 2016.

²⁰ Szerzej na ten temat w: Pracodawca-Rynek-Pracownik. Badanie zapotrzebowania na pracowników wśród małopolskich pracodawców 2014, WUP, 2015 oraz Badanie pracodawców, Bilans Kapitału Ludzkiego, V edycja.

Badanie Monitoring ofert pracy w województwie małopolskim²¹ potwierdziło największe zapotrzebowanie na specjalistów: informatyków (programiści aplikacji, administratorów systemów komputerowych, specjalistów ds. sieci komputerowych), pracowników wsparcia prowadzenia biznesu (analityków finansowych, specjalistów ds. zarządzania zasobami ludzkimi, specjalistów ds. reklamy i marketingu, specjalistów ds. szkoleń zawodowych i rozwoju kadr), inżynierów (inżynierów ds. przemysłu i produkcji) i specjalistów ds. sprzedaży. Ponadto najwięcej ofert pracy dotyczyło zawodów ściśle związanych z handlem: przedstawicieli handlowych, pracowników sprzedaży i pokrewnych, sprzedawców sklepowych (ekspedientów) oraz kasjerów i sprzedawców biletów. Równie liczne były ofert dla księgowych, zaopatrzeniowców, techników budownictwa, spedytorów i pokrewnych, recepcjonistów, kelnerów, kucharzy, pomocy kuchennych, kierowców samochodów osobowych i dostawczych oraz kierowców samochodów ciężarowych.

²¹ Monitoring ofert pracy w województwie małopolskim, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Polityki Regionalnej, Kraków, 2016.